

Bart Renaer

AndersSamen
Het ternair
bemiddelingsproces

Titel: Anderssamen. Het ternair bemiddelingsproces

Auteur: Bart Renaer

Opmaak en illustratie: Ana-Magdalena Zainea

ISBN 97894-6203-705-2

© 2014 AndersSamen

Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt door middel van druk, kopie of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

Dankwoord

Dit is het eerste boek waarvoor ik een dankwoord schrijf.

Het werd tijd.

Dit boek had ik nooit kunnen schrijven zonder de interactie met heel veel mensen, in het bijzonder de mensen die samen met mij deel uitmaken van het ternair bemiddelingsproces waar ik het grootste deel van mijn inzichten uit haal.

In de eerste plaats Ana en haar twee kinderen. Mijn dank naar jullie om met mij de afgelopen jaren dit enorm zware proces te gaan en dit proces nog een tijdje verder te zetten! Ik ben jullie enorm dankbaar dat jullie deze uitdaging met mij zijn aangegaan. Dank je!

Op de tweede plaats de papa van de kinderen van Ana en zijn nieuwe partner. Een tijd geleden zou het voor mij ondenkbaar geweest zijn om alleen maar te denken dat ik jullie ooit zou bedanken. Maar gelukkig veranderen we als mensen. Ik weet dat ook voor jullie de situatie niet altijd makkelijk is geweest, en ben ook jullie dankbaar dat je me op een dergelijk extreme manier hebt geconfronteerd met mijn eigen zwaktes en dat ik door jullie ben mogen uitgroeien tot de man die ik altijd graag had willen zijn. Dank je!

Ten slotte ook een dank aan alle mensen die mij gesteund hebben in mijn proces van de voorbije jaren. Alle therapeuten en andere coaches: ik dank jullie bij deze voor jullie niet aflatende hulp en toewijding!

Last but not least, gaat mijn dank ook uit naar een bijzondere vrouw, die heeft mogelijk gemaakt dat ik professioneel mijn draai heb gevonden, en dat ik alleen al in contact ben kunnen komen met de prachtige benadering van bemiddeling die de ternaire bemiddeling voor mij is!

Dankjewel, Diana Evers!

Bart Renaer

21 juni 2014

Inhoud

Voorwoord

Inleiding

Deel 1

Twee categorieën van bemiddeling	25
Conflict of relatie	35
De tussenruimte	49
Andersheid	59
Creatie	75
Vertrouwen	87
Een levende dynamiek	97
Psychoanalyse en cirkels	105

Deel 2

Bijzondere Jeugdzorg	117
Er is geen conflict	125
De vrijheidsstrijder	131
Zelfsturende teams	157
Zusterzielen	167

Bibliografie

Voorwoord

Wie ooit de boeken van Jean-François Six heeft gelezen en zijn unieke visie op bemiddeling heeft doorgrond, weet wat Bart Renaer met dit boek heeft gerealiseerd.

Niet alleen neemt hij het gedachtengoed van Six tot zich maar hij slaagt er ook in om deze unieke visie op bemiddeling van Six in een toegankelijke taal aan de lezer over te brengen. Het is duidelijk dat het bemiddelings"model" van Six aansluit bij de diepe motivatie van Bart om bemiddelaar te zijn.

Bovendien is het bijzonder moedig om de "niet direct gekende" concepten en de werkwijze van Six te illustreren en te toetsen aan Barts eigen levenservaringen en aan de praktijk van ondermeer de Bijzondere Jeugdzorg.

Dit "getuige" durven zijn vraagt lef en kwetsbaarheid. De lezer kan dit smaken - en het boek gebruiken als aanzet tot zelfreflectie - of juist niet en het boek naast zich neerleggen. Ook dat vraagt durf en zelfvertrouwen.

Diana Evers

Inleiding

Ongeveer 3 maanden geleden, op 24 januari 2014, startte ik met de opleiding van erkend bemiddelaar bij Mediv. Deze opleiding gaat door in België, waar sinds 2005 bemiddeling een wettelijk kader heeft gekregen. Zo dienen mensen die als erkend bemiddelaar willen optreden vanaf dan aan een aantal criteria te voldoen, waaronder het volgen van een opleiding aan een erkend instituut. Mediv is zo een erkend opleidingsinstituut.

Mediv staat voor MEDIation In Vlaanderen, en focust zich in haar werking volledig en uitsluitend op het domein van bemiddeling. Er zijn nog enkele andere opleidingsinstellingen in België die deze erkende opleiding aanbieden. In mijn geval werd het Mediv.

Mediv heeft voor mij een prachtige kijk op het bemiddelingslandschap, een kijk waar meteen ook de bemiddelende gedachte ingebakken zit.

Op dit moment zegt Mediv in haar opleiding dat er 4 grote modellen te onderscheiden zijn volgens de welke bemiddelaars te werk gaan: de problem-solving bemiddeling, de transformatieve bemiddeling, de narratieve bemiddeling en de ternaire bemiddeling. Dit jaar is Mediv bezig om aan deze vier modellen een vijfde toe te voegen, die nu haar opgang kent: de oplossingsgerichte bemiddeling.

Naast het feit dat Diana Evers, de bezielster van Mediv, in haar Master-thesis (“Veranderingsgericht bemiddelen”) deze vier modellen op een heel gedegen manier in kaart brengt, voegt ze in haar opleiding zelf hier een heel belangrijke gedachte aan toe. Namelijk dat eenieder die bij haar de opleiding volgt voor erkend bemiddelaar uit deze modellen en zijn verschillende vertegenwoordigers, zijn eigen bemiddelingsstijl zal moeten genereren, zal moeten kijken bij welke benadering(en) hij aansluiting vindt.

En in deze uitnodiging zit meteen een prachtige bemiddelingsgedachte: alle modellen hebben hun verdienste en de capaciteit om mensen in conflicten verder te helpen. Het is aan de mensen die hulp zoeken voor hun conflicten om te onderzoeken bij welke bemiddelaar zij op hun beurt aansluiting vinden.

Ik ervaar deze realiteit in de groep van 30 collega's waarmee ik dit jaar de basisopleiding voor erkend bemiddelaar volg. Ik zie bijvoorbeeld hoe sommige collega's aansluiting vinden bij de concepten van Nagy (contextueel denken) en problemen die zich voordoen in hun eigen leefwereld spontaan plaatsen binnen zijn referentiekader.

Ik zie ook hoe ikzelf 10 jaar geleden helemaal in de ban was van de problem-solving benadering wanneer ik mensen wilde verder helpen in een conflict. Het boek "Excellent onderhandelen" van Fisher, Ury en Patton was in die tijd nooit ver uit mijn buurt, en vaak ging ik begeleidingen die ik deed in gezinnen (bijzondere jeugdzorg) stoelen op hun inzichten. En ik was hen heel erg dankbaar voor hun concepten! Op momenten dat ik zelf in een conflict dreigde te belanden met cliënten die ik probeerde te begeleiden, waren zij mijn steun en toeverlaat.

Het is ook vanuit die idee dat ik dit boek rond ternaire bemiddeling wil schrijven: ik zie ternaire bemiddeling als een van de verschillende manieren om een bemiddeling gestalte te geven. Geen onbelangrijke, want voor mij is het op dit moment het model waar ik zelf primair aansluiting bij vind. Maar ten opzichte van andere modellen van bemiddeling niet meer of minder belangrijk: in staat om mensen in hun conflicten vooruit te helpen, maar niet minder of meer dan andere modellen. Voor mij is de vraag die centraal staat als het gaat over de diversiteit van de verschillende bemiddelingsmodellen de volgende: vinden mensen die op zoek zijn naar hulp in een conflict aansluiting bij het model dat hen het beste vooruit kan helpen.

En ja, volgens mij zijn deze modellen tezelfdertijd erg verschillend, en pleit ik er ook voor dat bemiddelaars zich heel

expliciet profileren, en bemiddeling niet voorstellen als een eenheidskoek. Mijns inziens is het dat niet.

En dan nu de vraag die eenieder zich wel zal stellen als men hierboven leest dat ik slechts drie maanden bezig ben met een opleiding als erkend bemiddelaar...: vanwaar de idee om op dat moment een boek te gaan schrijven over ternaire bemiddeling?

Een officieel uur bemiddeling heb ik nog niet verricht. Hoe zou ik dan überhaupt iets zinvol kunnen schrijven over ternaire bemiddeling? Vraagteken.

En dan heb ik hier het geluk dat ik kan terugvallen op een boek van Jean-François Six en Véronique Mussaud, met name "Médiation". Een boek dat voor mij de literaire basis vormt voor het model van de ternaire bemiddeling. Dit boek "Médiation" is voor mij trouwens ook de basis waarop ik mijn eigen boek (dat u nu leest) baseer. Maar daarover straks meer.

In hun boek lees ik dat bemiddeling in hun visie niet iets is dat een privilege is voor de personen die op een of andere manier opgeleid zijn met betrekking tot bemiddeling.

Op een bepaald moment in dit boek hebben ze het hierover, meer specifiek op het moment waarop ze het voorbeeld geven van iemand die zich aanbiedt bij hun organisatie (CNM) met de vraag voor bemiddeling, en zij die persoon proberen duidelijk te maken wat bemiddeling voor hen betekent, en wat de rol is van iemand die vanuit hun organisatie (CNM) optreedt in een bemiddeling. Dit is wat ze tegen die persoon vertellen:

Je suis un être humain comme vous, qui a lui-même ses problèmes; et qui est heureux, pour tel ou tel de ses problèmes, d'aller trouver un ami, un frère, à qui pouvoir en parler; et dans ce cas-là, je ne considère pas cet ami comme un médiateur, un solutionneur d'en haut; c'est tout simplement un ami, nous sommes d'égal à égal ensemble. (...)

J'aimerais donc, même si nous ne nous connaissons que depuis peu, que vous acceptiez de me considérer comme un ami, pas comme un spécialiste qui apporterait aussitôt une réponse technique à votre problème, mais comme un compagnon de route.

Zoals sommigen onder u kunnen ontwaren, is het boek “Médiation” geschreven in het Frans, en op dit moment nog niet vertaald in het Nederlands. Omdat ikzelf het Frans niet op een foutloze manier beheers, zal ik op dit moment de stukken die ik citeer weergeven in het Frans, en daarna zelf vertalen in het Nederlands.

Bij deze dank ik mijn land, België, dat ik Frans heb kunnen studeren vanaf mijn negende, en op die manier het boek van Jean-François Six en Véronique Mussaud heb kunnen lezen. België, een complex land, maar wel met een hart om een andere cultuur op zijn minst te kunnen begrijpen. Quelle richesse! Wat een rijkdom! Hier komt mijn vertaling:

Ik ben een menselijk wezen zoals u, die zelf zijn eigen problemen heeft; en die gelukkig is, dat hij met dit of dat probleem van zichzelf, kan aankloppen bij een vriend, een broer, met wie hij hierover kan praten; en in dat geval beschouw ik die vriend niet als een bemiddelaar, een oplosser van hogerhand; het is heel eenvoudig een vriend, we zijn samen als gelijken. Ik zou het dus leuk vinden - ook al kennen we elkaar slechts een weinig tijd - dat u zou accepteren om me als een gelijke te beschouwen, niet als een specialist die dadelijk een technisch antwoord zou verschaffen op uw probleem, maar een metgezel.

Al heb ik moeite om de uitdrukking “compagnon de route” (die ik hier vertaalde als metgezel) in het Nederlands te vertalen. Omdat het in mijn eigen Belgische variant van het Nederlands voor mij al op zich bestaat. Wij, Vlamingen, gebruiken ook deze Franse uitdrukking in onze eigen taal. Het staat voor mij voor een soort broederschap, voor een band met iemand met wie je een visie op het leven deelt (kleine of grote visie), ook al is dat slechts voor een tijdje. Spiritueel zou je het kunnen zien als een tochtgenoot, iemand met wie je een bepaald stuk van je leven samen stapt, in verbondenheid. Ik blijf er even bij stil staan omdat deze term “compagnon de route” voor mij mooi weergeeft waar deze relatie tussen mensen in een ternaire bemiddeling om draait.

Bij de vertaling kan ik ook zeggen dat Jean-François Six en Véronique Mussaud in hun boek heel expliciet afstand doen

van de term “bemiddelaar” (médiateur) wanneer ze spreken over hun eigen zienswijze op bemiddeling - wat ik de “ternaire bemiddeling” noem. Voor hen is dit een term die zij meer associëren met andere modellen van bemiddeling, maar die zij expliciet niet willen gebruiken als zij spreken over hun eigen visie rond bemiddeling.

Ik zal het gebruik van deze term in mijn eigen boek misschien minder vermijden als ik spreek over ternaire bemiddeling. Doch zie ik de waarde er van in om de term “bemiddelaar” niet te gebruiken voor iemand die als externe deskundige betrokken wordt in een ternair bemiddelingsproces.

De belangrijkste reden vind ik dat op die manier de kans vergroot dat alle betrokkenen in een ternaire bemiddeling elkaar als gelijkwaardig blijven zien, en er minder kans is dat de idee in de hoofden sluipt om iemand van hen te zien als diegene die meer verantwoordelijkheid zou moeten dragen in het proces van bemiddeling. Of, nog anders geformuleerd, dat een betrokkene (de klassieke bemiddelaar in casu) moet denken dat hij - in mindere of meerdere mate - oplossingen moet gaan opleggen aan de anderen. Ook al staat niet iedereen honderd procent achter die oplossing.

Daarnaast creëer je ook een manier van kijken naar bemiddeling waarbij de focus van de bemiddeling in eerste instantie ligt op het proces zelf, en minder op diegene die bijvoorbeeld in een proces van een echtscheiding wordt geconsulteerd door partners die een punt willen zetten achter hun relatie. Net als Jean-François Six en Véronique Mussaud, deel ik de mening dat in ternaire bemiddeling het bemiddelingsproces primordiaal is. In dit proces gebeurt het kleine wonder waardoor mensen (terug) verbonden geraken met elkaar. Dat proces situeer ik zelf niet bij de individuele betrokkenen in een ternaire bemiddeling, maar in de ternaire ruimte die tussen hen kan ontstaan, de tussenruimte. Maar ook daarover later in dit boek veel meer.

Maar nu, terug naar bovenstaand citaat uit het boek “Médiation” en de vraag die ik er voor stelde: hoe kan ik, die nog in de opleiding van erkend bemiddelaar zit, al iets zinvol zeggen over ternaire bemiddeling?

Hier mijn antwoord: omdat ternaire bemiddeling in essentie iets is wat kan ontstaan tussen vrienden, tussen broers, tussen twee of meerdere “compagnons de route”.

En het bemiddelingsproces heeft in de ternaire bemiddeling in de kern niets te maken met technische kennis over bemiddeling. Het is niet gezegd dat dat niet kan helpen, maar het kan van de andere kant ook verschrikkelijk in de weg zitten. Of, wanneer kennis rond bemiddelen niet op een goede manier kan gehanteerd worden in het proces van bemiddeling, wordt het eerder een obstakel dan een hulp.

Ik heb in deze inleiding natuurlijk niet de ruimte om hier in een paar alinea's weer te geven waar ternaire bemiddeling allemaal over gaat, daar heb ik gelukkig het boek voor. Maar het is voor mij belangrijk om hier al aan te geven dat het bemiddelingsproces geen intellectuele krachttoer is, of gesitueerd moet worden op het niveau van competenties en vaardigheden. Ook dit laatste niveau kan helpen, maar het gaat in essentie over een zijnstoestand van op zijn minst één persoon die een relatie van gelijkwaardigheid wil aangaan met op zijn minst een andere persoon, en die ook geen andere relatievorm dan een gelijkwaardige zal accepteren. Het heeft te maken met een manier van zijn, “a way of life”.

Binnen dat perspectief wordt een officiële opleiding zoals ik die volg niet meteen een *conditio sine qua non*, een noodzakelijke voorwaarde om van een ternaire bemiddeling te kunnen spreken. Zoals ik reeds aanhaalde, een dergelijke opleiding kan zeker helpen, maar wanneer verkeerd gebruikt, kan het ook even goed elke kans voor ternaire bemiddeling in de kiem smoren.

Ik maak mijn redenering verder af.

Toen ik het boek “*Médiation*” las, had ik absoluut geen enkele intentie om rond bemiddeling een boek te gaan schrijven. Ik was op dat moment eerder heel geïnteresseerd om de visie die er in wordt neergeschreven, beter te gaan begrijpen.

Tot, in het zevende hoofdstuk, ingegaan werd op de vraag hoe mensen zich het model van bemiddeling, dat Jean-François Six en Véronique Mussaud beschrijven, eigen kunnen maken. En

meer specifiek wanneer op pagina 220 geantwoord wordt op de vraag hoe mensen zich een van de pijlers kunnen eigen maken van de ternaire bemiddeling, met name: het vermogen om zichzelf in een positie te brengen, ten opzichte van anderen, die in het boek aangegeven wordt als “afwezigheid van macht” (“le non-pouvoir”). Zonder hier inhoudelijk te willen op ingaan (zie verderop in dit boek), kreeg ik het volgende antwoord op mijn netvlies:

C'est là un point essentiel de l'initiation à la médiation. Chacun peut s'y former tout seul, mais il est plus sûr, on le comprend, de s'y former à plusieurs.

Het is daar dat zich een essentieel punt situeert van de initiatie in de bemiddeling. Iedereen kan zich hier zelf in bekwamen, maar het verschaft meer zekerheid, dat begrijpt men wel, als men zich hier met verschillenden gaat in bekwamen.

Het was bij het lezen van dat ene zinnetje “Iedereen kan zich hier zelf in bekwamen”, dat dit boek geboren werd. Ik kreeg toen zwart op wit te lezen, wat ik al een heel tijdje bij het lezen van het boek “Médiation” aan het voelen was.

Namelijk dat ik mij, gedurende jaren van intensief (ternair) bemiddelen, zelf deze wijze van bemiddelen, had eigen gemaakt. En dat ik, waarschijnlijk door de intensiviteit, van binnenuit wist wat deze vorm van bemiddelen inhield.

Sinds mijn vriendin Ana en haar vroegere man in juni 2008 beslist hadden om een punt te zetten achter hun relatie, en Ana en ik daarna vlug beslist hadden om een latrelatie te hebben, ben ik begonnen aan een proces van ternaire bemiddeling. Ana had twee kinderen van toen 2 en 4, en al vlug beslisten Ana en de papa van de kinderen om een co-ouderschap te installeren rond de kinderen. Ongeveer 6 jaar later is dit nog steeds in voege. De kinderen zitten in een systeem 3-4-4-3: drie dagen papa, vier dagen mama, vier dagen papa, drie dagen mama, enzovoort, enzovoort...

Al van bij het begin van deze beslissing had ik hier mijn vragen bij. Geen kleine vragen. Ik heb dit soort van ouderschap in ons geval altijd waanzin gevonden, intuïtief. EN ik heb ook 5 jaar geprobeerd om dit co-ouderschap naar iets te laten

ontwikkelen waarin ik mezelf als pluspapa (of stiefvader) kon vinden. Als mens vooral, ik hoef niet per se een titel. Maar het co-ouderschap laten ontwikkelen naar iets wat recht deed aan ieder van ons, dat is niet gelukt.

Sinds een jaar geloof ik niet langer in dit co-ouderschap, en heb ik besloten om voor iets te gaan waar ik wél in geloof, en dat is een hoofdverblijfplaats (12 dagen) voor de kinderen bij hun mama en mij, in een naburig land, mijn vaderland, België; en om de 2 weken kunnen de kinderen dan een weekend bij hun vader verblijven. Over België als naburig land nog het volgende: mijn vriendin woont namelijk met haar kinderen en hun papa in Nederland.

Met de middelen die ter mijner beschikking zijn, heb ik het voorbije jaar aan deze idee gewerkt, en langzaam, stapje voor stapje, heb ik het gevoel dat deze droom dichterbij komt. We zijn er nog niet, zeker niet. Maar we gaan wel in de goede richting!

Al 6 jaar probeer ik met mijn vriendin, haar 2 kinderen, de papa van de kinderen en zijn nieuwe echtgenote, te groeien naar een vorm van “samen” waar alle zes leden van ons systeem (mama, papa, 2 kinderen, plusmama en pluspapa) tot hun recht komen. Dat is een constante “drive” geweest, zeven dagen op zeven, 24 uur op 24 uur. Ik adem dit streven, elke seconde van de dag. Ik ben nooit zonder dit streven. In alles wat ik doe, zit dit ingebakken. Ik kan niet anders, het is sterker dan mezelf.

Werken is niet alleen werken, maar vertrekt vanuit dit streven naar een verbinding in ons “gezin van zes”. Niet zomaar een verbinding, maar het soort verbinding zoals ik ze ook verwoord vond in het boek “Médiation”: gebaseerd op gelijkwaardigheid, op vrijheid en daaruit voortvloeiend op broederschap. Niet voor niets de 3 waarden van de Franse revolutie.

Laat ik er hier een waarde uitnemen die voor mij super-essentieel is geweest: gelijkwaardigheid!!!

Al van bij het begin dat Ana en ik er voor kozen om in een latrelatie te gaan leven, heb ik steeds gevochten voor een gelijkwaardige relatie met Ana, en de rest van ons “gezin van zes”.

Zes jaar na datum kan ik zeggen dat we er nog steeds niet zijn. We hebben ongelooflijk grote stappen gezet in die richting, maar we zijn er nog niet.

Ik ben deze 5 mensen enorm dankbaar, in de eerste plaats Ana, dat ik mijn strijd voor gelijkwaardigheid, en dus authentieke verbondenheid, elke dag met hen mocht en mag voeren. Laten we zeggen dat als het gaat om mijn streven naar gelijkwaardigheid, ik in dit systeem (van zes) zeer waardige opponenten heb. Ik weet hoe het gezicht van de pure macht eruit ziet. Ik ken het van binnen en van buiten.

Omdat ik elke dag macht heb ervaren tot in elke vezel van mijn lichaam, heeft het voor mij nog weinig geheimen. Ik heb jaren gevochten met een tegenstander die enkel via macht met mij in contact kon staan. Ik weet hoe ik hier mee moet omgaan. Ik heb alle slagen van zijn hand ervaren, heb zijn klappen gevoeld. En de constante pijn heeft me elke dag gemotiveerd om mijn afweer te ontwikkelen.

De dag is niet veraf meer dat macht geen enkel effect meer zal hebben op mijn zijn, en dat het op dat moment zal ophouden te bestaan. Dat het zal oplossen alsof het er nooit is geweest.

Alsof het niet meer is geweest dan een nare droom. Zij het wel een hardnekkige droom.

En door dit zo te verwoorden geef ik u ook meteen mijn eerste kijk op ternaire bemiddeling: namelijk een proces dat streeft naar een verbondenheid tussen de mensen die deel uitmaken van deze bemiddeling; een verbondenheid die gekenmerkt wordt door de afwezigheid van het gebruik van macht ten opzichte van elkaar.

Het klinkt zo simpel als ik het hier lees, maar dat is het niet! Wat is de afwezigheid van macht? Voor mij kan dit het best omschreven worden als in je hart accepteren dat er een “neen” kan komen van de andere persoon. In je hoofd is niet voldoende. Je moet het met open armen kunnen ontvangen. En het is beslist onvoldoende om het met je brein te zien als een mogelijkheid. Wanneer je iemand voor je hebt die dit met zijn hart kan, dan zal je deze afwezigheid van macht hoogstwaarschijnlijk ook voelen.

En dan is er een goede kans dat er langzaam een verbondenheid kan ontstaan die ook in een ternaire bemiddeling op het voorplan treedt.

Tot slot wil in deze inleiding nog even stil staan bij de manier waarop ik dit boek zijn vorm wil laten krijgen.

De idee is niet nieuw en haal ik uit een boek van Rupert Sheldrake en Matthew Fox, met name "Engelen. Energieën in de kosmos". In dit boek gaan beide heren een literaire dialoog aan met elkaar, met als vertrekpunt telkens een stuk van de geschriften van ofwel Dionysius de Areopagiet, ofwel Thomas van Aquino, ofwel Hildegard van Bingen. Ze laten als het ware een van de drie aan het woord in het begin van een hoofdstuk, en gaan dan samen in dialoog met de woorden van deze derde. Ik wil in dit boek dezelfde structuur gebruiken, en elk hoofdstuk aanvatten met een citaat uit een boek. Om daarna in dialoog te gaan met de woorden van deze persoon.

En ere wie ere toekomt, mijn belangrijkste gesprekspartner zullen stukken tekst zijn uit het boek "Médiation" van Jean-François Six en Véronique Mussaud. Zonder hen, geen ternaire bemiddeling. Het is immens welke bijdrage zij hebben geleverd aan de verwerkelijking van de ternaire bemiddeling. Alles wat na hen komt, is schatplichtig aan hen, en zo hoort het ook met de grondleggers van dit model van bemiddeling. Het is een enorm voorrecht om verder te kunnen bouwen op de fundamenteën die zij er gelegd hebben. En bij deze mijn oprechte dank dat zij de durf, de moed en het genie gehad hebben om deze fundamenteën vorm te geven.

Daarnaast zullen ook fragmenten uit het boek "De totaliteit en het Oneindige" van Emmanuel Levinas een tweede gesprekspartner worden. Het was trouwens via het lezen van het boek "Médiation" dat ik in contact ben gekomen met dit boek van Levinas.

Ook een stuk tekst uit een artikel van Prof. Dr. Johan Van de Kerckhove zal ik gebruiken als uitgangspunt van een hoofdstuk.

En "last but not least" zal ik ook via de autobiografie van Nelson Mandela, "De lange weg naar de vrijheid", in dialoog

mogen gaan met zijn leven, dat voor mij één lang ternair
bemiddelingsproces is geweest. Op het unieke niveau van een
natie!

Ik wens u veel leesplezier!

Bart Renaer